

ACTIVITATEA LUI GHEORGHE TÂNASE, MILITANT AL MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI ȘI COMUNISTE DIN ȚARA NOASTRĂ, ÎN CADRUL SOCIETĂȚII „UNIREA” A LUCRĂTORILOR TIPOGRAFI DIN IAȘI

CONST. CLOȘCA

Pentru cunoașterea cit mai completă a personalității revoluționare a lui Gheorghe Tănase, considerăm necesar să facem mai întâi o scurtă retrospectivă a Societății „Unirea” a lucrătorilor tipografi din Iași, în cadrul căreia acesta s-a format, încă de tânăr, ca luptător pentru cauza dreaptă a clasei proletare din care și el făcea parte. Viața sa de militant al muncitorimii ieșene și din țara noastră este strâns legată de existența acestei societăți cu tradiții de luptă împotriva claselor exploatare.

Constituită în anul 1880, Societatea „Unirea” este considerată ca cea mai veche formă de organizare a lucrătorilor tipografi din Iași. Programul său inițial cuprindea formulări generale avînd ca obiectiv satisfacerea unor cerințe modeste ale societărilor. În conținutul său se resimțea absența unor revendicări cu caracter revoluționar. Printre sarcinile ce și le propuneau spre rezolvare membrii Societății „Unirea” în acea perioadă amintim: îmbunătățirea soartei lucrătorilor în ateliere „în limitele legii”¹; acordarea de ajutoare materiale în caz de deces; dezvoltarea culturii și „căpătarea de cunoștințe mai aprofundate a meseriei noastre de tipografi”².

Între anii 1880 și 1900 firul acțiunilor concepute inițial de către Societatea „Unirea” nu este prea trainic, organizarea luptei muncitorilor fiind continuată prin intermediul unei alte societăți intitulată „Albina”.

În anul 1901 se constituie o nouă formă de organizare sub denumirea de „Noua asociațiune a lucrătorilor tipografi din Iași”, avînd ca scop, de data aceasta, „Solidaritatea lucrătorilor tipografi, ajutorarea lor

¹ Muzeul de istorie a Moldovei Iași, Mss. Memoriu adresat de Al. Constantinescu (Iași) în 1924 către Casa centrală a meseriilor.

² *Ibidem*.

în caz de lipsă de lucru, boală și altă inconveniență ce se poate întâmpla în cursul vieții”³.

Îngrijorați de soarta grea a celor exploatați, muncitorii își strâng tot mai mult rindurile, își propun programe din ce în ce mai radicale. Dar, nici clasele stăpînitoare n-au neglijat evoluția organizatorică a proletariatului. Astfel, în 1902 se adoptă cunoscuta Lege „Missir” referitoare la așa-zisa organizare a meseriilor care, prin crearea corporațiilor, în cadrul cărora erau cuprinși și patroni, știrbea libertatea de organizare a muncitorilor. De reținut că, prima organizație corporatistă a fost „Corporația artelor grafice”. Cu toate că statutele acesteia își propuneau ca principal obiectiv „a îmbunătăți starea materială a meseriilor corporației”⁴, de a înființa o casă de ajutor, azil, etc., totuși, prezența patronilor la un loc cu muncitorii constituia o frînă serioasă în lupta lucrătorilor tipografi pentru cîștigarea îndreptățitelor revendicări economice.

Pe linia creșterii spiritului de combativitate muncitorească se înscrie „Convenția” din 29 octombrie 1902 a lucrătorilor de la Tipografia „Evenimentul” din Iași, care se declarau solidari: „toți pentru unul și unul pentru toți”⁵.

La numai cîteva luni de la această „convenție”, respectiv la 19 ianuarie 1903, tipografia de la „Evenimentul” concep o nouă „Convențiune” mai amplă în conținut, mai clarvăzătoare ca spirit politic „...ne legăm — precizează documentul — prin această convențiune, făcută de buna noastră voie, de a fi solidari între noi în ori și ce împrejurare spre a ne apăra interesele noastre din acest atelier”.

Reorganizată pe baze mai temeinice în anul 1908, Societatea „Unirea” a jucat un rol tot mai energic în apărarea intereselor lucrătorilor tipografi din Iași. Mărturiile documentare de care dispunem atestă că în perioada 1912—1915 au existat preocupări intense în direcția organizării și a cristalizării ideologiei de clasă a membrilor Societății. Tot mai insistente sînt îndemnurile adresate celor „din afară” de a se înscrie în societate, „căci condițiilor de muncă grele, 10—12 ore pe zi, pentru o plată mizerabilă, li se pot pune capăt numai prin organizare” — argumenta președintele societății din acea vreme.

Față de epoca mai veche, în perioada premergătoare declanșării primului război mondial, Societatea „Unirea” își orientează pașii spre dezvoltarea spiritului de combativitate muncitorească, inițiază mai multe și interesante acțiuni menite să contribuie în mai mare măsură la coeziunea dintre tipografi, să cristalizeze ideologia de clasă a acestora.

În climatul frământărilor muncitorești din acea vreme, documentele anunță timid începuturile activității revoluționare a celui ce va deveni în scurtă vreme Gh. Tănase, militant de seamă al mișcării muncitorești din țara noastră.

³ Muzeul de istorie a Moldovei, Mss., Proces verbal al Societății „Unirea, 1 noiembrie, 1901.

⁴ Statutul Corporației Artelor Grafice din Iași, Iași, 1904, p. 3.

⁵ Muzeul de istorie a Moldovei, donația C. Săcăleanu, mapa 1.

În mărturiile documentare despre Societatea „Unirea” a lucrătorilor tipografi din Iași, de care dispunem, întâlnim pentru prima dată numele lui Gheorghe Tănase într-un „Tablou de membrii Societății „Unirea”, care cad sub prevederile articolului 22 din Statut”⁶, document care datează din 1912.

În aceea perioadă primirile cît și reprimirile membrilor excluși din societate, se făceau cu destulă ușurință. Adesea membrii activi, devotați, erau considerați în afara societății pe motivul că nu-și achitau la timp cotizația. Acest neajuns era destul de frecvent deoarece plata cotizației era îngreuiată de situația materială a membrilor societății.

Așa se explică faptul că un alt document, respectiv Procesul-verbal al Adunării generale din luna martie 1914, consemnează următoarele : „Se dă citire petiției de înscriere a d-lui Gh. Tănase, care înscriere se aprobă, de adunarea generală, cu începere de la 1 martie 1914”⁷. Formularea „Se dă citire petiției de înscriere” întilnită în procesul verbal amintit poate crea confuzie deoarece Gh. Tănase era de fapt reprimat.

Nu multă vreme după revenirea în rîndurile societăților de la „Unirea” îl găsim pe același Tănase Gh. propus, în ședința de comitet din 13 aprilie 1914, să facă parte dintr-un colectiv care să dea concurs la „reușita balului” ce urma a fi organizat de către Comitetul societății⁸.

Prezența activă a lui Tănase începe să se facă simțită încă din anul 1914 în diferite adunări ale societății sau ale colectivelor de lucrători din diferite tipografii, în cadrul cărora ia parte la discuții, face propuneri, obiectează la unele probleme cu care nu era de acord etc. Considerăm semnificativ faptul că cu ocazia vizitei la Iași a lucrătorilor tipografi bucureșteni, vizită ce a avut loc în vara anului 1914, Gheorghe Tănase este desemnat de către conducerea Societății „Unirea” să le prezinte oaspeților Iașul și împrejurările sale⁹.

În cursul anului 1915, documentele de arhivă îl mai menționează doar în cîteva rînduri. Declanșarea primului război mondial a dezorganizat și activitatea societății „Unirea”. Mulți dintre lucrătorii tipografi, printre care și Gh. Tănase au fost mobilizați în armată.

După terminarea războiului, Tănase se reîntoarce la Iași unde găsește o atmosferă revoluționară „încinsă”; urmările războiului, lipsurile și mizeria, găsite la întoarcerea acasă, ecoul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie etc., au făcut din el un om matur cu o bogată experiență de viață, ceea ce a contribuit la profilarea lui Gh. Tănase ca un luptător activ, dîrz, dinamic și intransigent în confruntările cu nedreptățile sociale.

După cum era și firesc Tănase a revenit în mijlocul tipografilor reluîndu-și activitatea și în cadrul Societății „Unirea”. Aici va avea de

⁶ Mss. Muzeul de istorie a Moldovei, donația C. Săcăleanu, mapa 1.

⁷ Idem, Mss. Proces verbal din 16.III.1914.

⁸ Idem, Proces verbal din 13 aprilie 1914.

⁹ Idem, Proces verbal al Adunării generale a Societății „Unirea” din 18 mai 1914.

infruntat în primul rind unele concepții vechi ce dăinuiau printre membrii mai vîrstnici ai Societății. În această confruntare el s-a făcut ecoul grupării revoluționare a membrilor Societății, sprijinind prime-nirea acesteia cu tineret și lucrători combativi, demni luptători pentru cauza clasei proletare. Rolul lui Tănase în dinamizarea acțiunilor or-ganizate de Societatea „Unirea” pe calea luptei intransigente față de patroni, este determinantă. În cursul anului 1918 o frământare reven-dicativă puternică străbate tipografiile ieșene. Lucrătorii de la „Dacia”, „Ecoul”, „Evenimentul” etc., se adresează cu memorii conducerii So-cietății „Unirea” pentru ca aceasta, la rîndul ei, să intervină pe lingă patroni pentru a obține îmbunătățirea condițiilor de lucru și de trai.

Printre revendicările mai frecvente întîlnim cîteva și anume :

— mărirea salariului, motivată în felul următor, această doleanță : „Avînd în vedere starea de scumpete în care ne găsim, neputînd face față cheltuielilor, fără a ne mai gîndi că vom putea — chiar cu sala-riile cerute în acest memoriu — să fim în stare a ne îmbrăca și în-călța ...”.

- ziua de lucru de opt ore
- repaos sinodal
- plata orelor suplimentare
- igiena atelierelor etc.

La rîndul său, Comitetul Societății adresează, în luna iunie 1918, patronilor din Iași, un memoriu cuprinzător în care era consemnată hotărîrea de a-l susține pînă la satisfacerea celor cuprinse în el. „Mai declarăm, pe cuvînt de onoare — se sublinia în Memoriu, că în nici un caz nu vom primi alte condițiuni decît cele prevăzute în memoriu, ori-care ar fi consecințele”¹⁰.

Cum era și de așteptat, patronii au răspuns negativ la îndreptățitele cerințe ale tipografilor. A urmat greva de la 1—5 iulie 1918 care, prin caracterul său combativ, a dus la succes. S-a obținut atunci, pentru prima oară în țara noastră, ziua de opt ore de lucru precum și satis-facerea celorlalte revendicări ale lucrătorilor tipografi.

Aceasta era atmosfera și nivelul de combativitate în cadrul So-cietății „Unirea” cînd Gh. Tănase, reîntors din război, își relua activi-tatea în rîndul tovarășilor săi de muncă și luptă¹¹.

Fidel propriei sale atitudini de neîngăduință față de patroni, în ședința Comitetului societății, din 9 septembrie 1918, Gh. Tănase pro-pune înființarea unui birou de plasare pe lingă Societatea „Unirea”. Propunerea era mai mult decît binevenită deoarece lucrătorii cu vederi înaintate, a căror împotrivire față de orînduielele burgheze devenise cunoscută, erau în permanentă victime ale șomajului provocat de stăpînii tipografiilor ieșene¹². Propunerea a fost acceptată de către comitet și la numai o săptămînă are loc o nouă ședință în care comitetul discută

¹⁰ Muzeul de istorie a Moldovei, Mss. Donația C. Săcăleanu. Dosar nr. 1.

¹¹ Gh. Tănase nu a participat la greva amîntită deoarece era militar.

¹² Muzeul de istorie a Moldovei Iași. Mss. Proces verbal, 9 septembrie 1918.

proiectul de regulament privind funcționarea biroului de plasare. Acest proiect a fost conceput și susținut de către Gh. Tănase¹³.

Intervențiile lui Gh. Tănase erau totdeauna la obiect și valoroase. Aprecia exact situația și trăgea concluziile cele mai potrivite. Înțelegea să-și dedice întreaga sa capacitate și putere de muncă promovării unui spirit combativ, revoluționar în rîndul membrilor societății și aceasta începînd cu comitetul. Expresia cea mai elocventă a hotărîrii și spiritului intransigent a lui Tănase de a transforma Societatea într-o organizație revoluționară înaintată este redată într-un proces-verbal al adunării generale a societății în cadrul căreia ia cuvîntul și, fără menajamente, cere tuturor să muncească înțelegînd prin aceasta dăruire în lupta împotriva stăpînirii de clasă „cine are dor de muncă și putere de muncă — conchidea Tănase în cuvîntul său de la adunarea amintită — să vie la cirna societății, pentru că aceste două lucruri se cer astăzi mai mult ca oricînd unui comitet ce-și cunoaște menirea adevărată“¹⁴.

Dovadă că opinia sa corespundea întrutotul dorinței majorității membrilor Societății „Unirea“, în cadrul aceleiași adunări generale, din septembrie 1918, Gh. Tănase a fost ales membru al Comitetului împreună cu Gh. Ionescu, Mișu Bartin, V. Grăjdeanu, Cănilă Gh., Stai-covici Lupu ș.a.¹⁵. Deși obținuse unele succese importante în lupta pentru revendicări economice și pe linie organizatorică, Societatea nu era totuși în cadență cu ritmul general al mișcării muncitorești, limi-tîndu-se adesea, în programele sale, la vechi deziderate lipsite de conținut revoluționar. Acest fapt apare și mai clar din atitudinea lui Gh. Tănase care își exprimă convingerea în una din ședințele de comitet din septembrie 1918, că „Menirea noului comitet este de a reclădi organizația noastră pe temelii solide“¹⁶.

Deși tînăr, Gh. Tănase se adresa, la rîndul său, tinerilor tipografi cu cuvînte înflăcărâte, mobilizatoare. „Să conlucrăm mină în mină — scria el în articolul *Pentru tinerii tipografi ieșeni*, publicat în „Unirea Grafică“ — cu toți tinerii muncitori din orice breaslă, să dărimăm (...) întocmirea socială de azi, pentru ca miine, o nouă omenire să se ridice pentru a înfăptui pacea și libertatea fiecăruia“¹⁷.

Ca membru în comitetul Societății, Gh. Tănase a dovedit calități de conducător, spirit de inițiativă revoluționară, combatant de frunte al mișcării muncitorești ieșene. Din inițiativa și la indemnul său, muncitorii tipografi din orașul Iași, au donat salariul pe o zi pentru familiile muncitorilor tipografi din București, victime ale masacrului de la 13 decembrie¹⁸ și tot Gh. Tănase a fost acela care a primit mandat din partea Societății să se deplaseze la București pentru a depune banii

¹³ Muzeul de istorie a Moldovei, Iași, Mss. Proces verbal, 16 septembrie 1918.

¹⁴ *Idem*, Mss. registru de procese verbale ale adunărilor generale, din septembrie 1918, p. 18.

¹⁵ *Idem*, Mss. Donația C. Săcăleanu, mapa 9.

¹⁶ *Idem*, proces verbal din 9 septembrie 1918.

¹⁷ „Unirea grafică“, din 1 octombrie 1918.

¹⁸ Muzeul de istorie a Moldovei, Iași, Mss. memorii C. Săcăleanu.

adunați (800 lei) și a le transmite un fierbinte salut de solidaritate proletară.

În a doua jumătate a anului 1918, lucrătorii tipografi din Iași, organizați în Societatea „Unirea”, au făcut un salt apreciabil pe calea clarificării ideologice, fapt rezultat din intensificarea luptei lor revendicative și pentru transformarea vechii lor societăți în sindicat. În această privință Gh. Tănase a jucat un rol hotărâtor. Era printre cei care știa să insuflă acest spirit la muncitori, să-i mobilizeze la importante și responsabile acțiuni muncitorești. Activitatea lui s-a intensificat îndeosebi către sfârșitul anului, când îl găsim foarte activ, organizând manifestări, redactând materiale, discutând în adunări, etc.

În adunarea generală a Societății „Unirea” din 6 decembrie 1918 Gh. Tănase apreciază energia revoluționară de care au dat dovadă lucrătorii tipografi ieșeni în una din confruntările lor revendicative, amintind că „încercarea patronilor de micșorarea salariilor și majorarea porției de lucru, nu a reușit”; „... trebuie să fim pregătiți — argumenta Gh. Tănase, în aceeași adunare — pentru orice eventuală lovitură...”, iar în încheierea cuvîntului său adresează un categoric apel la unirea și solidaritatea lucrătorilor tipografi în lupta împotriva patronilor. În această idee el prezintă în adunarea tipografilor o moțiune prin care „lucrătorii rămași în lucru se obligă în cazul cînd unii vor fi concediați din diferite motive, să le vină în ajutor săptămînal”¹⁹.

În colecțiile Muzeului de istorie a Moldovei se păstrează un prețios document conceput și redactat de către Gh. Tănase ca un preambul la o convocare a personalului tipografiei „Dacia”, unde lucra el în acel timp. Proiectata adunare urma să dezbată probleme legate de viața mizeră a muncitorilor tipografi, să revendice drepturile economice și politice.

Pentru a ilustra cît mai veridic calitățile de mobilizator ale acestui dinamic propagandist, redăm cîteva fragmente extrase din preambulul amintitei convocări, semnată de Comitetul de atelier, în frunte cu Gh. Tănase.

Colegi! — Se intitula această convocare — „Trista aducere aminte a zilei de ieri, povara zilei de azi și grija zilei de mîine, iată lespedează ce ne îngreuiază sufletele și ne apasă conștiințele...”²⁰. După ce face un adevărat rechizitoriu regimului burghez din țara noastră, dezvăluind neajunsurile provocate de acesta, Gh. Tănase conchide în cuvinte categorice: „Toți cei ce au o conștiință de lucrător, sufletul suprasaturat de mizeria vieții, ticluită special pentru noi și toți acei ce ca lucrători vor să fie în rîndurile celor la luptă pentru pline și dreptate, vor fi la datoria lor astăseară. Cei ce nu vor veni, ne sînt tovarăși la bine și trădători cînd e vorba de greul luptei”²¹.

Nu de puține ori Gh. Tănase și-a manifestat puternicul său spirit de solidaritate; era întotdeauna preocupat, nu de el, ci de ceilalți, de

¹⁹ Muzeul de istorie a Moldovei Iași, Mss. Proces verbal din 6 decembrie 1918.

²⁰ *Idem*, Mss. Donația C. Săcăleanu, mapa 2.

²¹ *Ibidem*.

situația colegilor lui de breaslă și a altora, ridicînd și susținînd în permanență problema ajutorării celor rămași fără lucru.

Nesiguranța „zilei de mîine“ a lucrătorilor tipografi a determinat pe Gh. Tănase să readucă în discuție problema biroului de plasare. În ședința Comitetului societății, din 3 ianuarie 1919, el a propus înființarea unui *birou zilnic de plasare*, (subl. ns.) care propunere, a fost acceptată de comitet și însuși autorul ei este delegat să se ocupe de această problemă căreia el îi dăruia atîta pasiune.

În decursul existenței sale, Societatea „Unirea“ a fost suportul moral al multor acțiuni muncitorești, a fost locul de întrunire și educare în spiritul ideologiei proletare a lucrătorilor tipografi, a dat acestora forța necesară în confruntarea cu patronii. Chiar dacă unele limite ideologice și organizatorice s-au făcut simțite adesea în drumul lung parcurs de Societatea „Unirea“, aceasta are meritul deosebit de a fi adunat, încă de timpuriu, laolaltă, energiile muncitorilor tipografi ieșeni, pregătindu-i, astfel, pentru marile bătălii de clasă ce au urmat. Totodată, Societatea are meritul de a fi creat cadrul corespunzător pentru afirmarea unor elemente înaintate revoluționare cum a fost Gh. Tănase, Ion Niculi, Constantinescu Alexandru, Șt. Lungu ș.a.

În condițiile creșterii impetuoase a avîntului revoluționar, cadrul organizatoric și politic al Societății „Unirea“ devenise depășit de climatul nou, efervescent ce cucerea tot mai mult proletariatul din țara noastră. Atît statutele cit și o parte din membrii săi, mai vîrstnici, se complăceau încă în ideea păstrării unei combativități reduse. Radicalizarea tot mai accentuată a Partidului Socialist în cadrul căruia elementele de stînga se conturau în majoritate și militau pentru transformarea acestuia în partid comunist, a determinat o creștere a activității sindicale, o dezvoltare rapidă a combativității de clasă a maselor muncitoare. În acest context, elementele înaintate din sinul societății „Unirea“ în fruntea cărora se găsea Gh. Tănase, au dat curs ideii de transformare a acesteia în sindicat. În cursul anului 1919 sînt marcați noi pași pe linia centralizării mișcării muncitorești din țara noastră; s-a constituit Consiliul general al partidului socialist și sindicatelor, fapt ce a consfințit legăturile existente între organizațiile socialiste și sindicatele din diferite regiuni ale țării. În această perioadă se înregistrează un aflux puternic spre sindicate în întreaga țară. La Iași, se organizează pînă în octombrie 1919, douăzeci de sindicate²², printre care și cel al tipografilor.

Creșterea simțitoare a prestigiului Partidului Socialist ca detașament de avangardă al clasei muncitoare, ca și sporirea rolului sindicatelor în viața politică a țării a dus la o intensificare a luptei politice și economice a proletariatului. Aceasta însemna creșterea rapidă a conștiinței de clasă, însemna sporirea combativității revoluționare, creșterea spiritului de solidaritate muncitorească.

²² Clara Cusnir Mihailovici și colab., *Mișcarea muncitorească din România, 1916—1921*, Edit. Politică, București, 1971, p. 223.

Primul document cunoscut de noi, privitor la necesitatea organizării în sindicat a lucrătorilor tipografi este un proces-verbal al adunării generale a Societății „Unirea” din 3 martie 1919, în cadrul căreia Gh. Tănase deschide discuția cu privire la această chestiune și într-o documentată cuvîntare arată foloasele transformării Societății „Unirea” în sindicat²³. Și în cadrul altor dezbateri, susținute de numeroși membri ai Societății, Gh. Tănase a pledat pentru constituirea sindicatului lucrătorilor tipografi.

Eforturile lui Gh. Tănase și ale celorlalți tovarăși de idei, s-au soldat în scurtă vreme cu transformarea Societății „Unirea” a lucrătorilor tipografi din Iași în Sindicat. În ședința generală a Societății din luna mai 1919 „luîndu-se în discuție chestiunea înființării sindicatului lucrătorilor tipografi *Adunarea hotărăște înființarea sindicatului lucrătorilor tipografi din Moldova* și se alege un comitet provizoriu compus din: Șt. Lungu, Tănase Gh., Grăjdeanu V., Bartîn M., Cănilă Gh., Constantinescu Alexandru, Ion Niculi ș.a.²⁴.

Privitor la activitatea lucrătorilor tipografi în perioada avîntului revoluționar, în lucrarea „*Crearea Partidului Comunist Român se apreciază că : „Succese temeinice în refacerea organizațiilor muncitorești au fost înregistrate în Moldova... vechea societatea mutualistă „Unirea” a tipografilor din Iași s-a transformat în sindicat. Această acțiune — se precizează în lucrarea amintită — a fost condusă de Gh. Tănase*”²⁵.

În același an, 1919, Gh. Tănase a devenit secretar al Comisiei locale a sindicatelor din Iași, funcție în care a confirmat pe deplin calitățile sale de conducător al maselor, dovedite cu prisosință și în perioada cîa a activat la Societatea lucrătorilor tipografi „Unirea”. Ziarul „Social democrația” din 6 iulie 1919, anunțînd lista noii comisii locale a sindicatelor, nota printre cei aleși în Comisia locală a sindicatelor, și pe Gh. Tănase — tipograf.

Deși secretar al comisiei locale, muncă ce-l solicita în rezolvarea diferitelor probleme legate de alte organizații sindicale din Iași, Gh. Tănase nu rupe legăturile cu tipografia; îl întîlnim la ședințele acestora, ca și mai înainte, contribuind la dinamizarea revendicărilor muncitorilor din tipografiile ieșene. În diverse ocazii Gh. Tănase s-a adresat tuturor tipografilor ca și altor categorii de muncitori cu recomandarea fierbinte de a se organiza în sindicatele revoluționare. A depus o stăruitoare muncă pentru realizarea unității sindicale.

Cu prilejul unei întruniri muncitorești din București ce a avut loc în luna octombrie 1919, dedicată participanților la Congresul extraordinar al Partidului Socialist, în cuvîntul său, Gh. Tănase referindu-se printre altele și la lucrătorii tipografi le arăta necesitatea imperioasă de „a fi organizați în sindicate de breaslă, bazate pe principiul luptei de clasă”²⁶. Despre acest discurs ziarul „Munca grafică” arată urmă-

²³ Muzeul de istorie a Moldovei Iași, Mss. Proces verbal din 3 martie 1919.

²⁴ *Idem*, Mss. Proces verbal din 28 mai.

²⁵ I. Popescu-Puțuri, *Crearea P.C.R.*, Ed. Politică, Buc., 1971, p. 91, 92.

²⁶ „Munca grafică” din 19 octombrie 1919.

toarele : „Accentele onvingătoare, vibrante și pline de căldură ale tovarășului Tânase — Iași, ne-a arătat încă o dată că lucrătorul tipograf poate fi stăpîn pe limba românească care ani de zile o lucrează în atelier, poate fi stăpîn și pe tribună“²⁷.

Tot în perioada de intensă activitate la Societatea „Unirea“, Gh. Tânase a depus eforturi și în direcția antrenării lucrătorilor tipografi de a participa la acțiunile organizate de către organizația locală a partidului socialist al cărui membru era. Privitor la sărbătorirea de către muncitori a zilei de 1 Mai din primăvara anului 1919, amintim că în adunarea generală a Societății, din 29 aprilie, se da citire unei invitații a Partidului Socialist prin care se cere Societății „Unirea“ să participe la sărbătorirea zilei de 1 Mai²⁸. În cadrul acelei adunări, Gh. Tânase ține un discurs despre însemnătatea zilei de 1 Mai, „zi care o serbează muncitorii din lumea întreagă — conchide Tânase — și de la care nu trebuie să lipsească ca atare nici corpul tipografilor ieșeni“²⁹. Argumentele convingătoare ale socialistului Tânase, determină ușor adunarea să voteze în unanimitate o moțiune prin care lucrătorii tipografi hotărăsc sărbătorirea zilei de 1 Mai³⁰. Totodată, s-a ales o comisie care să înainteze patronilor un memoriu cu hotărîrea luată. Din comisie făceau parte „Șt. Lungu, Gh. Tânase și V. Alexandrescu“ — după cum consemnează procesul verbal al adunării respective.

Personalitatea lui Gh. Tânase s-a impus în toate împrejurările cînd membrii Societății „Unirea“ trebuia să-și manifeste atitudinea față de hotărîrile ce urmau a fi luate în adunările generale sau ședințele de comitet.

Nu de puține ori Gh. Tânase era acela care răsturna, cu argumente zdrobitoare, vechi concepții, demonstrînd necesitatea mersului înainte, îmbărbătînd și înarmînd pe lucrătorii tipografi cu concepții înaintate despre lume și viață, despre necesitatea luptei lor împotriva orînduirii vechi, pentru o lume nouă, a dreptății sociale. Toate acestea le explica în spiritul învățăturii marxist-leniniste pe care Tânase o stăpînea. Era în același timp și un meseriaș foarte bun, după cum îl califică cei care l-au cunoscut din anii tinereții. Dovada acestui fapt este stima de care s-a bucurat în rîndul celorlalți tipografi, a membrilor Societății și a comitetului acesteia. Dragostea colegilor de breaslă pentru Gh. Tânase a fost dovedită în numeroase rînduri cînd acesta era expus unor grele încercări cum ar fi concedierea sa din atelier. Asemenea stări de lucruri erau socotite de către lucrătorii tipografi drept o „lovitură dată conducerii Societății“³¹. Însuși Tânase, explicînd motivul pentru care a fost concediat din atelierul „Dacia“, arată în cadrul unei adunări a tipo-

²⁷ „Munca grafică“ din 19 octombrie 1919.

²⁸ Muzeul de istorie a Moldovei Iași. Mss. Donația C. Săcăleanu.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ Muzeul de istorie a Moldovei. Mss. Proces verbal — Ședința de comitet a Societății „Unirea“ din 7 martie, 1919.

grafilor, că nu i s-a găsit altă vină „decît aceea de a fi lucrat spre binele lucrătorilor din numitul atelier, cît și al organizației”³².

Figura lui Gh. Tănase preocupă în prezent pe istoricii care încearcă să-i găsească locul cuvenit în rîndul luptătorilor de seamă ai proletariatului român. În acest sens merită amintită lucrarea: *Mișcarea muncitorească din România, 1916—1921*, aparținînd autorilor Clara Cușnir-Mihailovic, Florea Dagne și Gh. Unc, în care, la capitolul *Bătăliile de clasă din România în perioada premergătoare grevei din octombrie — 1920*, sint nominalizate elementele înaintate care au stat „în fruntea acțiunilor revoluționare”; pentru Iași, Tănase Gh. este primul enumerat printre aceștia³³.

Considerăm totuși că studierea multiplelor aspecte ale personalității lui Gh. Tănase se află încă la început, exprimîndu-ne totodată convingerea că în viitorul apropiat Gh. Tănase își va ocupa locul cuvenit în istoriografia mișcării revoluționare românești, prin lucrări consacrate vieții și activității acestuia.

L'ACTIVITÉ DE GHEORGHE TĂNASE, MILITANT DU MOUVEMENT OUVRIÈR ET COMMUNISTE DE LA ROUMANIE AU MILIEU DE LA SOCIÉTÉ „UNIREA” DES TRAVAILLEUX TYPOGRAPHES DE JASSY

R é s u m é

Dans cet ouvrage on présente l'activité pendant la période de début de Gheorghe Tănase, militant progressiste du mouvement ouvrier et communiste de Roumanie.

Né a Iassy, Gh. Tănase apprend ici le métier de typograph. Il s'était rallié au mouvement ouvrier de Iassy et puis à celui d'entier pays d'avant la première guerre mondiale quand il était encore très jeune. Il s'affirme comme un élément très combatif en luttant pour la conquête des droits économiques et politiques des ouvriers.

Retourné de l'armée, après la première guerre mondiale il a travaillé à Iassy comme typograph.

Dans la période qui suivit l'année 1918 jusqu'en 1923, comme conséquence de son activité de combattant au service de la classe ouvrier Gh. Tănase a connu une ascension rapide sur l'échelle des valeurs révolutionnaires de notre pays.

Il a pris une part active comme membre du Comité de la Société des travailleurs typographes de Iassy „Unirea”, puis peu après, comme secrétaire de Commission des Syndicats de Iassy et chef de la section, pour Iassy, du Parti Socialiste, jusqu'à la transformation en Parti Communiste. Il a continué de conduire aussi la section de Parti Communiste de Iassy, et en 1922 il est élu dans les rangs supérieurs du parti.

L'auteur insiste sur la période où Gh. Tănase a joué un rôle actif dans „L'Unirea”, société des travailleurs typographes de Iassy.

Cette société est importante en ce qui concerne la lutte où les travailleurs s'unissent contre l'exploitation, mais elle avait aussi des limites.

Dans la période qui a suivi immédiatement la première guerre mondiale on constate en Roumanie un considerable accroissement du souffle révolutionnaire, mais devant cette activité de plus en plus croissante la Société „Unirea” ne correspondait pas àux exigences imposées par celui ci.

³² *Idem*, proces verbal al adunării generale a Societății „Unirea”, din 24 martie 1919